

УДК 004.72(002.+371.33)

Н. В. Юхно

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ЯК ПІДГРУНТЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ ДО МОБІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

© Юхно Н. В., 2016
<http://orcid.org/0000-0002-6412-3101>
<http://doi.org/10.5281/zenodo.192632>

У статті розкрито методологічні підходи професійної підготовки студентів медичного коледжу до мобільного навчання. Структура методологічного знання передбачає три рівні проблеми розвитку: загальнонауковий рівень заснований на системному підході; конкретно-науковий – на практичному використанні в процесі професійної підготовки студентів медичного коледжу до мобільного навчання положень особистісно орієнтованого, компетентнісного та діяльнісного підходів у їх взаємодії та технологічний. Системний підхід дозволяє розглядати освіту в коледжі як складну цілісність, в яку аксіоматично вбудовується предметна область навчальної дисципліни як система, за рахунок включення цілей та технологій їх досягнення. Основна ідея компетентнісного підходу зводиться до того, що результатом освіти є не окремі знання, уміння та навички, а компетенції. Особистісно орієнтований підхід передбачає створення відповідних умов для саморозвитку задатків, здібностей і творчого потенціалу студентів медичного коледжу. Діяльнісний підхід дозволив виокремити основні характеристики професійної підготовки студентів медичного коледжу до мобільного навчання, а технологічний – досягти результатів із заздалегідь заданими кількісними та якісними показниками.

Ключові слова: методологічний підхід, методологічний синергізм, професійна підготовка, студент, медичний коледж, мобільне навчання.

Юхно Н. В. Методологические подходы как основа профессиональной подготовки студентов медицинского колледжа к мобильному обучению.

В статье раскрыты методологические подходы профессиональной подготовки студентов медицинского колледжа к мобильному обучению. Структура методологического знания предполагает три уровня проблемы развития: общенаучный уровень основан на системном подходе; конкретно-научный - на практическом использовании в процессе профессиональной подготовки студентов медицинского колледжа к мобильному обучению положений личностно ориентированного, компетентностного и деятельностного подходов в их взаимодействии, а также технологический подход. Системный подход позволяет рассматривать образование в колледже как сложную целостность, в которую аксиоматически встраивается

предметная область учебной дисциплины как система, за счет включения целей и технологий их достижения. Основная идея компетентностного подхода сводится к тому, что результатом образования являются не отдельные знания, умения и навыки, а компетенции. Личностно ориентированный подход предполагает создание соответствующих условий для саморазвития задатков, способностей и творческого потенциала студентов медицинского колледжа. Деятельностный подход позволил выделить основные характеристики профессиональной подготовки студентов медицинского колледжа к мобильному обучению, а технологический - достичь результатов с заранее заданными количественными и качественными показателями.

Ключевые слова: методологический подход, методологический синергизм, профессиональная подготовка, студент, медицинский колледж, мобильное обучение.

Yuhno N. V. Methodological approaches as base professional training students to mobile medical college education.

In the article methodological approaches of professional training of students of medical college to mobile learning. Structure methodological knowledge provides three levels of problems: general scientific level based on a systems approach; concrete scientific - practical for use in the professional training of students of medical college to mobile learning provisions personality oriented, competence and activity approaches in their interaction and technology. The systems approach allows us to consider a college education as a complex unity, which axiomatically embedded subject area of the discipline as a system, to include targets and technologies to achieve them. The basic idea of competency approach is to ensure that education is not the result of individual knowledge and skills, but is the competence. Personality oriented approach involves the creation of appropriate conditions for self inclinations, abilities and creative potential of students of medical college. Activity approach has allowed to single out the main characteristics of professional training of students of medical college to mobile learning and technology - to achieve results with predetermined quantitative and qualitative indicators.

Key words: *methodological approach, methodological synergies, professional training, student, medical college, mobile learning.*

Постановка проблеми. Вивчення психолого-педагогічної літератури засвідчує, що в умовах динамічних змін в суспільстві мобільне навчання стає принципово новою технологією навчання. Аналіз стану сучасних мобільних засобів навчання свідчить, що процес їх застосування в освіті зростає, здебільшого завдяки сприйняттю мобільних механізмів подання навчальних матеріалів як студентами, так і більшістю викладачів. А тому професійна

підготовка студентів медичного коледжу до мобільного навчання є складним структурним утворенням, якому притаманні свої характерні риси, специфіка, особливості функціонування й розвитку, компонентний склад, структурні елементи, специфічні категорії. Функціонування даної технології ґрунтується на методологічних основах здійснення професійної підготовки студентів медичного коледжу до мобільного навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нині в теорії та практиці педагогічної освіти накопичені значні наукові напрацювання, які можуть слугувати основою для створення підґрунтя модернізації освітніх систем, що реалізують особистісні та професійні позиції (А. Алексюк, В. Беспалько, Г. Васьківська, Б. Гершунський, В. Гриньова, О. Дубасенюк, В. Євдокимов, В. Лозова, В. Монахов, А. Нісімчук, О. Падалка, О. Пехота, І. Підласий, О. Попова, І. Прокопенко, Б. Скіннер, С. Сполдинг та інших). Дослідження проблеми мобільного навчання розглядаються в працях Г. Арунцянц, В. Куклева, В. Осадчого та інших, але питання обґрунтування методологічних підходів в аспекті професійної підготовки студентів медичного коледжу до мобільного навчання залишається нерозкритим.

Метою статті є визначення методологічних підходів в аспекті професійної підготовки студентів медичного коледжу до мобільного навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Мобільне навчання (m-learning) у вищому навчальному закладі базується на інтенсивному застосуванні сучасних мобільних засобів та технологій [1; 6].

Все це безумовно є важливим при вивченні методологічних підходів, концептуальних ідей, практичних механізмів впровадження й реалізації професійної підготовки студентів медичного коледжу до мобільного навчання.

Методологічний підхід існує як проблемно-семантичне поле й оформляється в наукову систему через інтегративну сукупність основних категорій і понять. На основі аналізу наукової літератури, у структурі методологічного знання, виділимо три рівні проблеми професійної підготовки студентів медичного коледжу до мобільного навчання: загальнонауковий, конкретно-науковий, технологічний.

Освоєння студентами освітнього середовища в медичному коледжі відбувається за рахунок отримання досвіду і становлення їх суб'єктами професійного розвитку, за рахунок вивчення професійних дисциплін. Слід

зазначити, що отримані знання, досвід у роботі з інформаційними технологіями використовуються при проходженні практики в лікувальних установах.

Така позиція узгоджується з дослідженнями багатьох учених, які наполягають на тому, що вирішення означеної проблеми можливо з орієнтацією на системний підхід. Системний підхід розглядається багатьма вченими, як методологічний напрям розвитку наукового пізнання, завданням якого є розробка методів дослідження і конструювання складноорганізованих об'єктів. В його основу покладено принципи цілісності, системності та динамічності тощо. Наголосимо, що системний підхід пов'язаний із знаннями методологічного рівня, які науковці відносять до рівня загальнонаукових принципів дослідження.

Зазначимо, що трактування основних аспектів та положень системного підходу не є однозначним. У науковій літературі зустрічаються різні (навіть протилежні) погляди на його суть та засоби застосування у наукових дослідженнях. Різноманітність цих поглядів пояснюється дослідниками різним трактуванням самого поняття «система». Узагальнюючи існуючі визначення за суттю, під системою у межах дослідження будемо розуміти множину взаємопов'язаних елементів, що є цілісним утворенням.

Обґрунтуванню доцільності здійснення педагогічних досліджень на системних засадах присвячено наукові праці, які доводять, що педагогічні процеси і явища (у зв'язку з їх складністю, стохастичним характером протікання, через тісний взаємозв'язок усіх структурних компонентів) за головними параметрами відповідають поняттю «система» [3; 5]

Системний підхід дозволяє розглядати освіту в коледжі як складну цілісність. Складність визначається елементами її взаємодії, в яку аксіоматично вбудовується предметна область навчальної дисципліни як система, за рахунок включення цілей та технологій їх досягнення. В результаті управління взаємодією цієї цілісності, створюються умови для становлення майбутніх фахівців як суб'єктів саморозвитку.

В умовах вирішення проблем сучасного суспільства, освіту слід спрямувати на комплексну професійну підготовку фахівця. Одним з відповідей системи освіти на цей запит часу є ідея компетентнісно орієнтованої освіти, висловлена багатьма фахівцями в галузі інформатизації освіти. Основна ідея компетентнісного підходу зводиться до того, що результатом освіти є не окремі

знання, уміння та навички, а компетенції. За такого підходу суть професійної підготовки студентів медичного коледжу полягає не у збагаченні студентів певною кількістю інформації, а в розвитку уміння оперувати нею, здатності мобільно застосовувати набуті знання і досвід у практичній діяльності. Відповідно до компетентнісного підходу зміст освіти має бути зорієнтований на професійну підготовку компетентного фахівця.

У тлумаченні Ж. Комарової [4] компетентнісний підхід висуває на перше місце не інформованість студента медичного коледжу, а вміння вирішувати проблему. При такому підході навчальна діяльність, періодично сама стає предметом засвоєння.

А. Бермус зазначає, що компетентнісний підхід найбільш широко відображає основні аспекти процесу модернізації. З точки зору Н. Селезньової, компетентнісний підхід передбачає проектування результату освіти (потрібно чітко визначення завдань і цілей освіти, релевантних критеріїв оцінки, які мають бути досягнуті); деталізовані завдання гарантують вимірність результату і його стійкість; варіативність термінів навчання (необхідність стартового аналізу можливостей особистості, вироблення «індивідуальних освітніх маршрутів»; відповідає критеріям оцінка, яка проводиться в міру підготовленості студента медичного коледжу.

Для реалізації компетентнісного підходу особливу значущість набуває проблема співвідношення теорії пізнання і практики. Практика виступає провідною, оскільки безпосередньо з'єднує людину з об'єктивною дійсністю. Теорія дозволяє розширити можливості практичної діяльності, сприяє виробленні все нових умінь і компетентностей. Практична спрямованість компетентнісного підходу істотно розширює зміст освіти особистісними складовими, роблячи його гуманістично спрямованим. Компетентнісний підхід тісно пов'язаний з особистісно-орієнтованим підходом, який входить до складу конкретно-наукового рівня методології.

Зазначимо, що особистісно орієнтований підхід – це методологічна орієнтація в педагогічній діяльності, що дає можливість за допомогою опори на систему взаємопов'язаних понять, ідей і способів забезпечити та підтримати процеси самопізнання, самопобудови та самореалізації особистості, розвиток її неповторної індивідуальності [7].

Відповідно до особистісно орієнтованого підходу, студента визнають головною особою в навчальному процесі, створюють такі умови, у яких він знаходився б у ролі повноправного учасника, суб'єкта діяльності. Суть особистісно-орієнтованого підходу полягає в орієнтації під час педагогічного процесу на особистість «як мету, суб'єкт, результат і головний критерій його ефективності»; визнання «унікальності особистості, її інтелектуальної і моральної свободи, права на повагу». Особистісно орієнтований підхід передбачає створення відповідних умов для саморозвитку задатків, здібностей і творчого потенціалу особистості.

Отже, стосовно до навчального процесу в медичному коледжі можна виділити умови і шляхи реалізації особистісно-орієнтованого підходу в навчанні: розкриття і розвиток індивідуальності студента; розвиток творчих здібностей студентів з урахуванням їх інтересів, схильностей, типу мислення; орієнтація на формування у студентів готовності до самовизначення, самоактуалізації (прояв того, що закладено в особистості); самореалізації (виявлення і реалізація своїх індивідуальних можливостей); самодіяльності (об'єктивності свого «Я»); саморегуляції (управління різними особистісними сторонами); самооцінці (співвіднесення себе з різних аспектів, шкалами) [2].

При такому навчанні особистість студента має перебувати в центрі освітньої системи, яка спрямована на розкриття індивідуальних особливостей і можливостей студента медичного коледжу.

Діяльнісний підхід як система певних взаємопов'язаних принципів дозволив нам визначити, які саме характеристики професійної підготовки студентів медичного коледжу до мобільного навчання як виду діяльності, є ключовими для визначення характерних ознак цієї категорії. Діяльнісний підхід розглядається науковцями як система таких принципів, як взаємозалежності свідомості та діяльності, розвитку, історизму, активності, системного аналізу психіки тощо.

Отже, залучення суб'єкта до мобільного навчання як до виду діяльності приводить до об'єднання різних його компонентів у функціональну психологічну систему діяльності. Це примушує брати до уваги такі характеристики підготовки до мобільного навчання, як його творчий характер, цілеспрямованість, зв'язок із іншими видами діяльності (науковим

дослідженням, прогнозуванням, плануванням, моделюванням, програмуванням, соціальним управлінням тощо).

Своєрідність наукового дослідження в педагогічній галузі з позицій технологічного підходу виявляється в тому, що досліджуваний педагогічний процес розглядається як *технологічний*, який завдяки чітко визначеній послідовності кроків, спрямованих на досягнення запланованої мети, дозволяє досягти результатів із заздалегідь заданими кількісними та якісними показниками та відповідає критеріям технологічності.

У педагогіці під критеріями технологічності розуміють систему вихідних положень щодо конструювання та реалізації будь-якої педагогічної технології. Вони знайшли відображення в наукових працях Т. Гришиної, Т. Давиденко, М. Мисливця, Т. Сальникової, В. Селевка, Т. Шамової, Г. Шибанової та інші.

Висновки. Отже, результати дослідження дали змогу виокремити ті методологічні підходи, які найбільше відповідають професійній підготовці студентів медичного коледжу до мобільного навчання. Серед них – системний, особистісно орієнтований, компетентнісний, діяльнісний і технологічний. Названі підходи не суперечать один одному, а навпаки, взаємодоповнюють один одного, що забезпечує вибір тактики наукового дослідження, відповідних форм, методів і засобів навчання, а також змісту підготовки майбутніх фахівців. Системне використання методологічних підходів забезпечує методологічний синергізм, тобто підвищення їх ефективності в результаті взаємодії з іншими.

Перспективами подальших наукових пошуків може бути вивчення інших методологічних підходів професійної підготовки студентів медичного коледжу до мобільного навчання, таких як: аксіологічного, інформаційного, синергетичного, персоналізованого тощо.

Література

1. Арунянц Г. Г. Информационные технологии в медицине и здравоохранении : [практикум] / Г. Г. Арунянц, Д. Н. Столбовский, А. Ю. Калинин. – Ростов н/Д.: Феникс, 2009. – 381 с.
2. Жерновникова О.А. Дидактичні умови стимулювання самостійної навчальної діяльності студентів медичного коледжу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09 / Оксана Анатоліївна Жерновникова. – Харків, 2009. – 219 с.
3. Ковалев А. В. Педагогические системы: оценка текущего состояния. – Харьков: ХГУ, 1990. – 156 с.

4. Комарова Ж. В. Формирование профессиональной компетентности будущей медицинской сестры при освоении естественнонаучных дисциплин в колледже : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Ж. В. Комарова. – Челябинск, 2012. – 24 с.

5. Кыверялг А. А. Методы исследования в профессиональной педагогике. – Таллин: Валгус, 1982. – 228 с.

6. Осадчий В. В. Теорія і практика організації мобільної технології навчання в педагогічному університеті / В. В. Осадчий // Педагогічний дискурс : зб. наук. праць. – Хмельницький : ХГПА, 2011. – Вип. 9. – С. 258-263.

7. Сериков В. В. Личностно ориентированное образование: поиск новой парадигмы / В. В. Сериков. – М. : Наука, 1998. – 234 с.